

Nr 39.

Av herr **Thorell m. fl.**, *angående effektivare bestämmelser om hemsändning av personer, som åtnjuta fattigvård i annan kommun än hemorten.*

Den inom de flesta områden, även inom det kommunala, yppade svårigheten att bemästra av depressionen vållade svårigheter har väckt åtskilliga önskemål i fråga om fattigvården. I annat sammanhang hava vi väckt motion om ändrade bestämmelser om hemorts rätt. I visst samband därmed står frågan om understödstagares hemsändning till den kommun, där han äger dylik rätt men ej vistas. Såsom förhållandena nu mångenstädes gestalta sig, leder rådande system — delvis föranlett av gällande hemortsrättsföreskrifter — till att personer lätt erhålla offentligt understöd i främmande kommun, där de ej hava eller ej ens kunna erhålla hemorts rätt och där förhållandena i övrigt göra, att högre understöd än i hemorten utgår. Är så hemorten en redan förut skattetyngd landsortskommun, som dock i många fall kan erbjuda understödstagaren förvärvsmöjligheter — om ock i former, som synas denne mindre tilltalande — eller i varje offentligt understöd till avsevärt lägre kostnad, framgår med all tydlighet det olyckliga i nuvarande sakernas ordning. Härtill kommer att svårigheter ofta möta att, även där hemsändning enligt lagens bestämmelser kan påfordras av hemortskommunen, sådan mot understödstagarens nekande ej kan erhållas genom handräckning av vederbörande myndighet på grund av de oklara bestämmelser i fråga om processförfarandet och polismaktens verkställighet av meddelade beslut.

Under innevarande år har framlagts ett inom socialdepartementet utarbetat förslag till revision av bland annat hemsändningsbestämmelserna. Häröver hava länsstyrelserna, kammarrätten m. fl. avgivit infordrade yttranden. De uppgifter, som här nedan lämnas, hava till stor del hämtats av berörda utredning.

Den mot gällande bestämmelser riktade kritiken har ännu ej lett till något resultat. Dock hava i det övervägande antalet avgivna utlåtanden röster höjts för ändring av gällande bestämmelser i syfte att underlätta hemsändning, där sådan ur kostnadssynpunkt vore önskvärd. Från kammarrättens sida hava dock framförts vissa erinringar, vilka synas vara betingade till stor del av att utredningens direkta syftemål angivits vara att söka nedbringa *statens* andel av kostnaderna för fattigvården.

Följande synpunkter torde böra läggas på frågan, vilka ändringar, som böra vidtagas i gällande hemsändningsbestämmelser. Över huvud torde för ökad möjlighet till åstadkommande av hemsändning böra fordras, att genom hemsändning skulle ernås en mera väsentlig minskning i fattigvårdskostnaden. Endast under sådan förutsättning synes någon beskränning av den enskildes rätt att välja vistelseort böra ske. Enbart den omständigheten,

att plats finnes å hemortssamhällets ålderdomshem, bör icke få bliva avgörande. Men hänsyn torde böra få tagas till den minskning, som genom den ökade beläggningen av ålderdomshemmet skulle uppstå i kostnaden för hemmets drift, beräknad för underhållsdag.

Hemsändning bör dock under inga förhållanden få äga rum om understödstagaren därav skulle få lida men till sin hälsa eller hans utsikt till självförsörjning därigenom skulle väsentligt minskas. Dessa hinder för hemsändning böra således alltfjämt bibehållas. Däremot bör stadigvarande bostad hos någon av de i 57 § andra stycket fattigvårdslagen angivna personer icke ensamt utan endast i förening med någon av nyssnämnda omständigheter få hindra en ur kostnadssynpunkt önskvärd hemsändning. Det torde nämligen icke alltför sällan förhålla sig så, att de anhöriga, hos vilka understödstagaren är bosatt, själva draga fördel av det honom lämnade understödet. Ett vidmakthållande av ett sådant sakernas tillstånd torde icke böra av lagstiftningen understödjas. Annorlunda ställer det sig om understödstagaren själv åtnjuter någon hjälp av de sina och det understöd, som han erhåller, därigenom kan utmätas med lägre belopp, än om han bodde ensam. I så fall torde näppeligen någon avsevärd minskning i fattigvårdskostnaden stå att vinna genom hans hemsändande.

Utom dessa ändringar synes emellertid även böra stadgas det undantaget från huvudregeln, att hemsändning skall kunna företagas av hel familj, även om icke alla medlemmar av familjen erhållit fattigvård enligt 1 § fattigvårdslagen av stadigvarande beskaffenhet. Familjen torde härvidlag böra betraktas såsom en enhet, så att det såsom förutsättning för hemsändning är tillräckligt, att någon familjemedlem erhållit obligatorisk fattigvård av stadigvarande beskaffenhet. Emellertid torde i övrigt samma fordringar böra uppställas även här eller att icke någon av familjens medlemmar skall genom hemsändning lida men till sin hälsa eller få sin utsikt till självförsörjning väsentligt minskad. Såsom en familj synes härvidlag böra betraktas föräldrar och deras hemmavarande, ej självförsörjande barn. Skulle vuxen son eller dotter, som bor samman med föräldrarna, försörja sig genom eget arbete, synes detta i allmänhet icke böra hindra att föräldrarna och övriga barn hemsändas, om förutsättningarna därför eljest äro för handen.

Det från visst håll framställda förslaget, att i det vid ansökningen om ersättning av staten fogade förhørsprotokollet även skall omtalas, vilka åtgärder som vidtagits i fråga om hemsändning eller de hinder, som därför mött, synes även förtjänt av beaktande. Dock torde redogörelse därutinnan böra lämnas vid sidan av förhørsprotokollet, vilket ju i allmänhet göres upp på ett alltför tidigt stadium för att tillåta en uttömmande förklaring.

I detta sammanhang må emellertid upptagas en annan för handen varande fråga.

Det har framhållits att även om länsstyrelse medgivit hemsändning, sådan icke alltid med säkerhet kommer till stånd. Om nämligen understödstagaren icke vill foga sig i beslutet utan vägrar att låta sig hemsändas, har fattig-

vårdsstyrelsen ingen rätt att erhålla handräckning för beslutets verkställande i vad rör understödsstagarens person.

Önskvärt vore att det genom uttrycklig lagbestämmelse stadgades rätt för fattigvårdssamhälle att påkalla handräckning av polismyndighet för verkställighet av utslag, varigenom meddelats tillstånd till hemsändning.

Fattigvårdslagstiftningskommitténs förslag till lag om fattigvården utgick från att hemsändning alltid skulle komma till stånd efter därom mellan de intresserade fattigvårdssamhällena träffad överenskommelse. Förslaget stadgade därvid rätt för fattigvårdsstyrelse att hos vederbörande polismyndighet erhålla handräckning för verkställande av hemsändning eller avhämtning, om understödsstagaren utan skälig anledning skulle vägra att underkasta sig densamma. Handräckningsmyndigheten skulle därvid hava att pröva, huruvida de i lagrummet angivna förutsättningarna förefunnes. Kostnaderna för sådan handräckning skulle i första hand betalas av den fattigvårdsstyrelse, som begärt handräckningen, men med rätt till gottgörelse därför såsom för annan hemsändningskostnad.

Kungl. Maj:ts proposition, som i denna del oförändrad antogs av riksdagen, innehöll emellertid en bestämmelse om att vid tvister mellan fattigvårdssamhällena om hemsändning eller då understödsstagaren eller viss honom närstående person bestred hemsändning sådan ej finge äga rum, utan att länsstyrelsen, efter det vederbörande blivit hörda och erforderlig utredning införskaffats, därtill lämnat tillstånd. Att låta dylika tvister hänskjutas till polismyndighet syntes föredragande departementschefen innebära vissa betänkligheter. Under sådana förhållanden borde bestämmelsen om handräckning i kommitténs förslag utgå.

Härvid syntes emellertid hava förbisetts, att behov av handräckning kan uppkomma, även sedan länsstyrelse medgivit, att hemsändning får äga rum. Att ett av länsstyrelse meddelat beslut skall kunna göras kraftlöst endast därigenom, att understödsstagaren vägrar att underkasta sig detsamma, måste anses vara ett oeffterrettighetstillstånd. En fattigvårdsstyrelse bör hava rätt att mot företeende av laga kraftägande beslut, att hemsändning får ske, erhålla handräckning av polismyndighet för hemsändningens verkställande.

I övrigt anhålla vi att i detta sammanhang få hänvisa till en artikel i ämnet i Tidskrift för fattigvård och annan hjälpverksamhet (1933 h. 6). Även om svårigheterna att effektivt bemästra de problem, som ovan berörts, äro avsevärda, synas dock förhållandena kräva snara åtgärder till en för de olika parterna rättvis och gynnsam lösning. De uppslag, som vid den redan igångsatta utredningen av frågan framkommit, synas vara värda att taga vara på och — eventuellt efter ytterligare överarbetning — läggas till grund för ändrade författningsbestämmelser. Huruvida en mera genomgripande revision på fattigvårdslagstiftningens område inom en fjärran framtid kommer till stånd eller ej synes i detta fall — med hänsyn till rådande svårigheter av ekonomisk art för kommunerna — icke böra tillmätas avgörande betydelse. Genom ett avhjälpande i form av mera tillfälliga föreskrifter, som

sedermera kunde komma att inflyta som ett led i kommande lagstiftning, vore mycket vunnet.

Under åberopande av det ovan anförda få vi därför hemställa,

att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning och bestämmelser snarast möjligt för åstadkommande av effektivare föreskrifter om hemsändning av personer, som åtnjuta fattigvård i annan kommun än hemorten.

Stockholm den 16 januari 1934.

E. Thorell.
Linus Andersson.
T. V. Lundell.

Eric Hansson.

R. Lundqvist.
Nils Persson.
David Larsson.

Gösta Liedberg.

Ernst V. Olsson.
T. G. v. Seth.
John Gustafsson
i Välsnäs.
Arthur Gustafson
i Kasenberg.